

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 31.5.2006
COM(2006) 254 galīga redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

**par nepieciešamību izveidot savstarpēji koordinētu stratēģiju, lai uzlabotu cīņu pret
izvairīšanos no nodokļu maksāšanas**

{SEC(2006) 659}

SATURA RĀDĪTĀJS

1.	Ievads	3
2.	Cīņa pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas: pašreizējais stāvoklis	3
2.1.	PVN.....	3
2.2.	Akcīzes nodokļi.....	4
2.3.	Tiešie nodokļi.....	4
2.4.	Pašreizējā tiesiskā regulējuma novērtējums	5
	Pētāmās jomas	5
3.	Administratīvā sadarbība starp dalībvalstīm	5
3.1.	Sadarbības operatīvās darbības uzlabošana	5
3.2.	Palīdzība nodokļu piedziņai	6
3.3.	Veiksmīgāka risku pārvaldība.....	6
3.4.	Pastāvīgs diskusiju forums Kopienas līmenī.....	7
4.	Daudz izvērstāka sadarbība ar trešām valstīm	7
5.	Citi aspekti	8
5.1.	Ieņēmumu aizsardzība: dalībvalstu kolektīvā atbildība	8
5.2.	Informācijas apmaiņas uzlabošana.....	8
5.3.	Deklarēšanas pienākumu nostiprināšana.....	8
6.	PVN un akcīzes nodokļu kopējās sistēmas grozišana.....	8
7.	Secinājumi.....	10

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

par nepieciešamību izveidot savstarpēji koordinētu stratēģiju, lai uzlabotu cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas

1. IEVADS

2004. gadā, ieņēmumi no nodokļiem, proti, nodokļu un obligāto sociālo apdrošināšanas iemaksu summa kopumā, bija 39,3% no Eiropas Savienības iekšzemes kopprodukta jeb 4 097,7 miljardi euro. Tomēr izvairīšanās no nodokļu maksāšanas praktiski liedz iespēju izvērtēt neiemaksāto nodokļu summas lielumu. Rakstos, kuros apskatīti ekonomikas jautājumi, pārsvarā tiek lēsts, ka neiemaksāto nodokļu apjoms ir apmēram 2 līdz 2,5% no iekšzemes kopprodukta.

Tātad izvairīšanās no nodokļu maksāšanas ir ārkārtīgi liela problēma. Nodokļu sistēmas darbības nodrošināšana vispirms ir dalībvalstu kompetencē, un tādai tai arī jāpaliek. Nodokļu ieņēmumu dienests, ar nodokļiem aplikto ieņēmumu kontrole un nodokļu iekasēšana ir jomas, kas atrodas ir kompetencē, bet Komisijas pienākums, ņemot vērā, ka ir jānodrošina iekšējā tirgus veiksmīga darbība un jāaizstāv Kopienas finanšu intereses kopumā¹, ir veicināt un atvieglot sadarbību dalībvalstu starpā. Izvairīšanās no nodokļu maksāšanas ir šķērslis veiksmīgai iekšējā tirgus darbībai tādā ziņā, ka tā izraisa konkurences traucējumus nodokļu maksātāju starpā.

Dalībvalstis pauž lielu satraukumu par nodokļu nemaksāšanas mērogiem. Brīva cilvēku pārvietošanās, preču, pakalpojumu un kapitāla aprīte 1993. gadā ieviestajā iekšējā tirgū dalībvalstu iespēju pašām apkarot izvairīšanos no nodokļu maksāšanas padara aizvien mazāku. Šo problēmu starptautiskajā līmenī vēl vairāk pastiprina vispārējā globalizācija.

Savā 2005. gada 25. oktobra ziņojumā „Nodokļu un muitas politikas ieguldījums Lisabonas stratēģijā” Komisija izteicās par saskaņotāku un koordinētāku pieeju Kopienas mērogā, lai padarītu dalībvalstu cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas daudz efektīvāku.

Šis ziņojums paredzēts, lai uzsāktu debates pārdomu līmenī ar visām ieinteresētajām personām par jautājumiem, kas jāņem vērā Eiropas mēroga stratēģijā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

2. CĪŅA PRET IZVAIRĪŠANOS NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS: PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

2.1. PVN

Izvairīšanās no PVN maksājumiem izpaužas dažādās formās, sākot no ēnu ekonomikas līdz vietēja rakstura nodokļu nemaksāšanai (nepatiesas deklarācijas, nepamatoti samazināti nodokļu atvilkumi) dalībvalstīs. Ir zināms īpašs nodokļu nemaksāšanas veids, tā saucamais

---

¹ Dalībvalstis veic iemaksas Kopienas budžeta pašu līdzekļos no iekasētā PVN.

„nodokļu nemaksāšanas karuselis”, kurā visbiežāk izmanto virkni darbību dalībvalsts iekšienē (ar PVN atmaksas pieprasījumu) un darbības starp Kopienas dalībvalstīm (bez PVN atmaksas pieprasījuma starp līgumslēdzējām pusēm)². Ne tik sen novērots, ka aizvien biežāk tiek izmantoti uzņēmumi, kas atrodas trešās valstīs.

Izvairīšanās no PVN maksājumiem apdraud Kopienas finansiālās intereses saskaņā ar EK Līguma 280. pantu³.

Kopienas tiesību aktu kopums jautājumos par dalībvalstu savstarpējo sadarbību⁴ pirms dažiem gadiem jau tika papildināts, taču jākonstatē, ka dalībvalstis pietiekami neizmanto piedāvātās jaunās iespējas un sadarbība ieņēmumu dienestu starpā nav proporcionāla Kopienas iekšienē veikto tirdzniecisko darījumu mērogam.

2.2. Akcīzes nodokļi

Pēc 1993. gada tika izteiktas bažas par tā saucamās „dokumentālās” uzraudzības sistēmas nepilnībām saistībā ar tādu preču apriti, kas atbrīvotas no akcīzes nodokļa, un saistībā ar izvairīšanos no nodokļiem ārpus nodokļa režīma, izmantojot dalībvalstu dažādās likmes.

No nodokļiem atbrīvoto akcīzes preču aprites uzraudzības sistēmas informatizācija ir svarīgs posms sistēmas drošības nodrošināšanai. Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 16. jūnija Lēmumā paredzēts, ka datorizēta sistēma jāievieš sešu gadu laikā. Daži īstermiņa pasākumi jau ir veikti, piemēram, jauns īpašs regulējums akcīzes nodokļu jomā, kurā paredzēts pastiprināt administratīvo sadarbību.

Tomēr bažas rada fakts, ka, neraugoties uz sistēmas datorizāciju, turpina attīstīties citi nodokļu nemaksāšanas veidi, tādi kā alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu kontrabanda un viltošana, kas notiek ārpus nodokļu režīma, tādēļ jāparedz citi pasākumi.

2.3. Tiešie nodokļi

Dalībvalstu savstarpējo palīdzību regulē Padomes Direktīva 77/799/EEK⁵, kurā paredzēta visas tādas informācijas apmaiņa, kas ļautu dalībvalstīm pareizi noteikt ienākuma un īpašuma nodokli.

Turklāt Direktīvā 2003/48/EK⁶ paredzēta automātiska noteiktas informācijas apmaiņa attiecībā uz procentu maksājumiem. Tādi paši pasākumi, kas paredzēti direktīvā, ir noteikti līgumos ar Šveici, Andoru, Lihtenšteinu, Monako un Sanmarīno.

---

² Sīkākai informācijai par nodokļu nemaksāšanas karuseli, skat. COM(2004)260, 16.4.2004., 3.2.2. punkts.

³ Traucējumi, ko izraisa izvairīšanās no PVN maksājumiem apdraud pašu līdzekļu sistēmas vispārējo līdzsvaru, jo šai sistēmai jābūt „taisnīgai un caurskatāmai”, tādējādi garantējot labu Kopienas funkcionēšanu.

⁴ Padomes 2003. gada 7. oktobra Regula (EK) Nr. 1798/2003 par administratīvu sadarbību pievienotās vērtības nodokļu jomā (OV L 264, 15.10.2003., 1. lpp.).

⁵ Padomes 1977. gada 19. decembra Direktīva 77/799/EEK par dalībvalstu kompetentu iestāžu savstarpējo palīdzību tiešo un netiešo nodokļu jomā (OV L 336, 27.12.1977., 15. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes 2004. gada 16. novembra Direktīvu 2004/106/EK (OV L 359, 4.12.2004.).

⁶ Padomes 2003. gada 3. jūnija Direktīva 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem (OV L 157, 26.06.2003., 38. lpp.).

2.4. Pašreizējā tiesiskā regulējuma novērtējums

Kopienas tiesiskais regulējums administratīvās sadarbības jomā attiecībā uz PVN un akcīzes nodokļiem Komisijai šķiet pieņemams. Ja paredzami būtiski uzlabojumi konkrētos jautājumos, tad tiesiskais regulējums sniedz reālas sadarbības iespējas dalībvalstīm.

Tomēr no praktiskā viedokļa Direktīva 77/799/EEK nav tik efektīva, kā to varētu vēlēties, kas varētu būt izskaidrojams ar ieviestā mehānisma nepietiekamu izmantošanu. Savā 2000. gada 22. maija ziņojumā⁷ Padomes īpaša grupa jautājumos par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas veica pilnīgu analīzi par sistēmām cīņai pret nodokļu nemaksāšanu un izklāstīja ieteikumus administratīvās sadarbības mehānismu nostiprināšanai. Komisija 2004. gadā nāca klajā ar paziņojumu „Par korporatīvās un finansiāli ļaunprātīgas darbības nepieļaušanu un apkarošanu”⁸, kā arī uzsvēra nepieciešamību uzlabot administratīvo sadarbību, piedāvājot ierosmes, kas paredzētas sadarbības veicināšanai starp nodokļu iestādēm, tiklab Eiropas Savienības ietvaros, kā arī attiecībā uz trešām valstīm.

No minētā ziņojuma un no paziņojuma secinājumiem, kā arī vēlākām sarunām, kas noritējušas starp Komisiju un dalībvalstīm, izriet, ka Direktīvā 77/799/EEK jāparedz efektīvāki līdzekļi, ņemot par pamatu to, kas jau pastāv netiešo nodokļu jomā (direktīvas 8. panta pārskatīšana, atbilžu galīgo termiņu noteikšana, citu dalībvalstu ierēdņu klātbūtne pārbaūžu laikā utt.).

PĒTĀMĀS JOMAS

3. ADMINISTRATĪVĀ SADARBĪBA STARP DALĪBVALSTĪM

3.1. Sadarbības operatīvās darbības uzlabošana

Dalībvalstis min vairākus iemeslus, lai izskaidrotu sadarbības instrumentu nepietiekamo izmantošanu: valodu problēma, cilvēku resursu nepietiekamība, tas, ka kontroles darbinieki nepārzina sadarbības procedūras, utt.

Šie trūkumi nav nekas jauns, jo par tiem jau runāts un atkārtots Komisijas ziņojumos, tomēr situācija diemžēl nav manāmi uzlabojusies. Tāpēc Padomes īpašā grupa jautājumos par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas ir atzinusi, ka „Kopienas administratīvās kultūras” trūkums ir būtisks kavēklis cīņā pret nodokļu nemaksāšanu.

Tomēr vairs nepietiek ar to, ka šāds fakts ir konstatēts, ir nepieciešama politiska apņemšanās no dalībvalstu puses, lai novērstu radušos situāciju. Tādēļ Komisija uzskata, ka ir pienācis laiks ieviest uzraudzības sistēmu, kas balstītos uz aprēķināmiem rādītājiem, lai pārliecinātos, ka katra dalībvalsts spēj sniegt un tiešām sniedz efektīvu palīdzību saviem kolēģiem.

Ņemot vērā Kopienas tirdzniecības mērogu, daudzpusējām revīzijām jābūt obligātām.

PVN jomā dalībvalstīm tāpat vajadzētu daudz konsekvētāk izmantot Kopienas mēroga palīdzības un operatīvā atbalsta struktūras, it īpaši iespējas, ko var sniegt Eiropas Birojs

---

⁷ FISC 67 – CRIMORG 83 no 22.5.2000.

⁸ COM(2004) 611, galīgā redakcija, 27.9.2004.

krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), kas darbojas kā pakalpojumu bāze (operatīvais atbalsts un informācija) dalībvalstu operatīvajām vienībām.

Nodokļu nemaksāšana bieži ir saistīta ar organizētās noziedzības struktūrām, kas aktīvi darbojas dažādās jomās. Ienākumi no noziedzīga rakstura nodokļu darbībām (piem. izvairīšanās no PVN maksājumiem vai cigarešu kontrabanda) parasti tiek izmantoti citās noziedzīga rakstura darbībās. Tāpēc ir svarīgi rast visaptverošu un multidisciplināru pieeju cīņā pret nodokļu nemaksāšanu.

Tādēļ Komisija ir izstrādājusi priekšlikumu regulai par savstarpēju administratīvo palīdzību Kopienas finanšu interešu aizsardzībai pret krāpšanu vai citādu nelikumīgu rīcību⁹.

Šajā priekšlikumā tiks izskaidrots un pastiprināts šādas operatīvas palīdzības tiesiskais regulējums, un tas dos iespēju savstarpējās administratīvās palīdzības līmenī izmantot naudas atmazgāšanas apkarošanas iestāžu sniegto informāciju par aizdomīgiem finanšu darījumiem un galvenokārt nodrošinās sīki izstrādātus noteikumus Komisijas (*OLAF*) sniegtajai operatīvajai un informatīvajai palīdzībai.

Jāatgādina, ka ar EK līguma 10. pantu dalībvalstīm ir uzlikts pienākums veikt gan vispārējus, gan konkrētus pasākumus, lai nodrošinātu no Līguma izrietošo pienākumu izpildi, ieskaitot administratīvo sadarbību, un ka ar Līguma 280. pantu tām ir uzlikts pienākums koordinēt savas darbības, lai nodrošinātu EK finansiālo interešu aizsardzību.

3.2. Palīdzība nodokļu piedziņai

Bez papildu pasākumiem, kas paredzēti nodokļu nemaksātāju atklāšanai, pašreizējā tiesību aktu kopuma uzlabošana nodokļu piedziņas palīdzības jomā varētu nodrošināt veiksmīgāku valstij nenomaksāto nodokļu iekasēšanu.

No šā viedokļa būtu lietderīgi pārdomāt iespējas, lai atvieglotu procedūras jautājumus un palīdzības pasākumus nodokļu piedzinējiem. Turklāt savstarpējās palīdzības pasākumi ir atkarīgi arī no dalībvalstu iestāžu iespējām un piedziņas līdzekļiem, kas tām paredzētas attiecīgās valsts tiesību aktos.

Turklāt varētu paredzēt papildu pasākumus, piemēram, veicināšanas un/vai soda sankciju režīmu.

3.3. Veiksmīgāka risku pārvaldība

Nesen sadarbībā ar dalībvalstīm tika pabeigta riska pārvaldības rokasgrāmata nodokļu iestādēm. Komisija uzstāj, lai dalībvalstis patiešām izmantotu šo rokasgrāmatu praksē.

Turklāt būtu lietderīgi izpētīt, kādā veidā attiecībā uz nodokļiem vislabāk izmantot muitas jomā uzkrāto pieredzi, kas riska pārvaldības jautājumos ir daudz lielāka. Dalībvalstīm jāizmanto datorizēta un droša informācijas apmaiņa par iespējamo risku, izmantojot standarta elektronisko veidlapu.

Vienotajā tirgū katras dalībvalsts interesēs ir, lai tās nodokļu iestādes varētu ātri saņemt informāciju par iespējamiem konkrētu uzņēmumu radītiem riskiem, kas noteikti, izmantojot

---

⁹ COM(2004)509 galīgā redakcija, 20.7.2004.

kopēju metodoloģiju, it īpaši, kad nodokļu maksātājs, kurš jau aktīvi darbojas citās dalībvalstīs, uzsāk darbību savas valsts teritorijā.

3.4. Pastāvīgs diskusiju forums Kopienas līmenī

Patlaban PVN administratīvās sadarbības pastāvīgā komiteja, „akcīzes nodokļu komiteja”, administratīvās sadarbības darba grupa tiešo nodokļu jomā un „piedzīņas komiteja” ir struktūras, kurās dalībvalstis un Komisija analizē tehniskos jautājumus attiecīgajās jomās. Šajā ziņā ir svarīgi izmantot tādu pieeju, kad problēmas apskata pa daļām, katru atsevišķi.

Komisija līdž ar to uzskata, ka ir lietderīgi organizēt diskusiju forumu vai pat augsta līmeņa apspriedes, kurās jautājumus par izvairīšanos no nodokļu maksājumiem un sadarbību dalībvalstu starpā varētu analizēt globālākā līmenī. Šādam forumam varētu būt liela nozīme iepriekš minēto iniciatīvu uzraudzībā, proti, komitejās un īpašajās darba grupās veicamo darbu vadlīniju noteikšanā.

4. DAUDZ IZVĒRSTĀKA SADARBĪBA AR TREŠĀM VALSTĪM

Izvairīšanās no nodokļu maksājumiem nav tikai Eiropas Savienības iekšēja problēma, tāpēc vajadzība pēc administratīvās sadarbības ārējo aspektu attīstīšanas kļūst aizvien aktuālāka.

Pieaugošā trešās valstīs izvietoto uzņēmumu iesaistīšanās nodokļu nemaksāšanas karuselī, elektroniskā tirdzniecība un pakalpojumu tirgus globalizācija nepārprotami norāda uz starptautiskās sadarbības nepieciešamību PVN jomā. Kaut arī ESAO standarta vienošanās 26. panta piemērošanas joma attiecas arī uz PVN, situācija ir neapmierinoša, galvenokārt tāpēc, ka sadarbības mehānisms balstās uz divpusēja pamata.

Būtu nepieciešams izskatīt Kopienas mērogā koordinētas pieejas iespēju, lai paaugstinātu dalībvalstu darbības spēju; varētu izskatīt arī iespēju par vienošanos.

Tiešo nodokļu jomā sadarbībā ar citām starptautiskām organizācijām ir jāizskata iespēja pastiprināt dažu trešo valstu (un tām pakļauto un asociēto teritoriju) nodokļu caurskatāmību, lai dotu dalībvalstīm iespēju saņemt noderīgu informāciju, kā arī jāizskata iespēja pastiprināt kontroli pār minēto valstu nodokļu likumu piemērošanu.

Kas attiecas uz dalībvalstīm, sadarbība ar trešām valstīm galvenokārt notiek uz divpusēju nolīgumu pamata, kas negarantē pietiekami efektīvu rezultātu. Komisija izskata, vai ir lietderīgi iesniegt priekšlikumus par to, lai izvērstu Kopienas pieeju tādā jomā kā sadarbība ar trešām valstīm.

Turklāt nodokļu jomā īstenojamās sadarbības klauzulu iekļaušana ekonomikas partnerattiecību nolīgumos, kurus Eiropas Savienība slēdz ar saviem partneriem, ir Kopienas līmenī pieejamais instruments, kas palīdzētu atbalstīt šo mērķi. Labas pārvaldības noteikumu iekļaušana nākamajos tirdzniecības līgumos, īpaši nodokļu jomā, tiks izskatīta katrā gadījumā atsevišķi. Ir jāuzsver, ka Komisija patlaban cenšas sekmēt tehniskās palīdzības pasākumus, lai palīdzētu sadarbības partneriem no trešām valstīm palielināt to nodokļu sistēmu caurskatāmību. Tā, 10. EAF tiks paredzēta veicinoša palīdzība labas finansiālas, nodokļu un juridiskās pārvaldības nodrošināšanai.

5. CITI ASPEKTI

5.1. Ieņēmumu aizsardzība: dalībvalstu kolektīvā atbildība

Pētot Kopienas mēroga izvairīšanos no nodokļu maksājumiem (īpaši „nodokļu nemaksāšanas karuseļus”), bieži tiek konstatēts, ka, neraugoties uz personu iesaistīšanos nodokļu nemaksāšanas apritē, rezultātā nav novērojams ieņēmumu zudums viņu pašu dalībvalstī. Šo personu iesaistīšanās galvenais nolūks ir vēl vairāk sarežģīt nodokļu nemaksāšanas apriti un tādejādi padarīt attiecīgo nodokļu piedziņu daudz grūtāku vai praktiski neiespējamu.

Ņemot vērā visu dalībvalstu nodokļu ieņēmumu aizsardzību iekšējā tirgū, dalībvalstīm vajadzētu veikt līdzīgus pasākumus pret nodokļu nemaksātājiem, ieskaitot sankcijas un kriminālvajāšanu, neatkarīgi no tā, vai konkrētā izvairīšanās no nodokļu maksājumiem radīs zaudējumus vai ne.

5.2. Informācijas apmaiņas uzlabošana

PVN jomā fakts, ka ātra pieeja informācijai ir noteicošais faktors cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksājumiem, liek izskatīt efektīvākas informācijas apmaiņas metodes, ņemot vērā jaunāko tehnoloģiju attīstību, kā arī uzņēmumu aprīkojuma pieaugošo līmeni. Šajā ziņā būtu jāapsver biežāka un daudz detalizētāka automatizēta informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm, vai pat tieša pieeja valstu datu bāzēm. VIES sistēmas nepieciešamā modernizācija ir iespēja ieviest dažus no šiem uzlabojumiem.

Tiešo nodokļu jomā būtu vēlams paredzēt standartizētas veidlapas un informācijas formātus direktīvā paredzētās informācijas apmaiņas un sadarbības veidiem, jo īpaši, izmantojot un citiem nodokļiem pielāgojot automatisko informācijas apmaiņas sistēmu, kas izveidota t.s. Uzkrājumu direktīvas vajadzībām. Tāpat būtu lietderīgi nodrošināt dalībvalstīm paskaidrojumus, rokasgrāmatas, vadlīnijas, valstu raksturojumu utt.

5.3. Deklarēšanas pienākumu nostiprināšana

Varētu izskatīt deklarēšanas pienākumu vispārējo nostiprināšanu, lai paredzētu šo pienākumu vienkāršošanu uzņēmumiem, kuri saņems šādu atļauju, apņemoties iesaistīties partnerattiecībās ar nodokļu iestādēm, kā tas tiek darīts muitas jomā, un lai saglabātu deklarēšanas pienākumus vienīgi riska grupas nodokļu maksātājiem. Vienlaikus būtu lietderīgi padomāt par deklarēšanas pienākumu pastiprināšanu uzņēmumiem, kuri riska analīzē noteikti kā problemātiski.

6. PVN UN AKCĪZES NODOKĻU KOPĒJĀS SISTĒMAS GROZĪŠANA

PVN jomā Komisija uzskata par vajadzīgu izanalizēt pašreizējās sistēmas vājos punktus, lai novērtētu, cik liela ir to radītā nodokļu nemaksāšanas iespējamība. Tas īpaši attiecas uz tālpārdošanas nodokļu noteikumiem, jaunu un lietotu transportlīdzekļu nodokļu noteikumiem vai pat uz Kopienas iekšienē notiekošās tirdzniecības nodokļu noteikumiem kopumā.

Neizslēdzot citus risinājumus, Komisija atgādina, ka ar PVN galīgo režīmu, kuram piekritušas Kopienas iestādes, būs iespējams risināt minēto vājo punktu un arī dažu krāpšanas veidu problēmu.

Jāpiebilst, ka varētu izskatīt iespēju pastiprināt solidarās atbildības principu nodokļu samaksāšanā. Starp nodokļu iestādēm un uzņēmumiem norisinās aktīvas diskusijas par šo principu. Šī ideja ir jāapsver, ņemot vērā Eiropas Kopienu Tiesas 2006. gada 11. maija spriedumu¹⁰, kurā vispārīgos vilcienos risināts proporcionalitātes un juridiskās drošības jautājums attiecībā uz pasākumiem, kas paredzēti cīņai pret krāpšanu.

Dažas dalībvalstis tomēr uzskata, ka būtu jāgroza PVN sistēma, lai varētu samazināt ieņēmumu zaudējumus no PVN, kas radušies saistībā ar izvairīšanos no nodokļu maksājumiem. Tās iestājas par pašlikvidācijas mehānisma izmantošanas paplašināšanu dalībvalsts iekšējās operācijās, tādējādi apšaubot dalīto maksājumu principu, kas līdz šim tika uzskatīts par PVN sistēmas galveno elementu. Šis temats jau ticis apspriests dažādos forumos. To pētīja arī Komisijas tehniskā grupa kopā ar dalībvalstīm.

Tā kā Komisija atbalsta nepieciešamību apkarot nodokļu nemaksāšanu, tā izskata vajadzību pēc šāda soļa šajā posmā, pieļaujot visdažādākos risinājumus. Tomēr priekšnoteikums jebkurām pašreizējās PVN sistēmas izmaiņām ir šādu parametru ievērošana:

- ievērojami samazināt iespējas izvairīties no nodokļu maksājumiem un izslēgt jaunu nozīmīgu krāpšanas risku iespējamību;
- neuzlikt jaunu nesamērīgu administratīvu slogu uzņēmumiem un nodokļu iestādēm;
- nodrošināt nodokļu neitralitāti;
- nodrošināt dalībvalstīs nediskriminējošu režīmu attiecībā uz valstī izveidotiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuri nav tajā reģistrēti.

Komisija atzīst, ka pašlikvidācijas mehānisma piemērošana ir izrādījusies ļoti efektīva dažās konkrētās nozarēs, piemēram, celtniecībā. Teorētiski, vispārinātāka pieeja varētu samazināt dažu nodokļu nemaksāšanas veidu izmantojumu, toties tā izraisītu citus trūkumus, proti, jaunu nodokļu nemaksāšanas veidu rašanās risku.

Dalībvalstis, kas iestājas par pašlikvidācijas mehānisma plašāku piemērošanu, uzskata, ka šī sistēma, salīdzinot ar esošo, jāpapildina ar papildu deklarēšanas saistībām, lai izvairītos no jauna nodokļu nemaksāšanas riska.

Šādas pārmaiņas rada veselu virkni svarīgu jautājumu, kuru risināšanai nepieciešama plaša diskusija ar visām ieinteresētajām personām un pirmām kārtām ar uzņēmumiem, kuriem nāksies saskarties ar šo sistēmu. Minētie jautājumi galvenokārt attiecas uz

- juridiskās drošības līmeni uzņēmumiem, kuri godprātīgi piemēro pašlikvidācijas sistēmu (PVN noteikumiem esot atkarīgiem no klienta statusa);
- minētās sistēmas ieviešanas priekšrocībām un izmaksām.

Ja vajadzētu izskatīt šā pašlikvidācijas mehānisma neobligāto piemērošanu, būtu jānodrošina stingru noteikumu ievērošana Kopienā, īpaši attiecībā uz iekšējā tirgus veiksmīgu

---

¹⁰ Lieta C-384/04, Commissioners of Customs & Excise, Attorney General/Federation of Technological Industries e.a.

funkcionēšanu un uz vienkāršošanas politiku (atšķirīgie regulējumi, īpaši fakturrēķinu sagatavošanas jomā un papildu saistību jomā).

Apsverot PVN sistēmas iespējamās izmaiņas ar nolūku apkarot izvairīšanos no nodokļu maksājumiem, tāpat ir jāizskata iespēja apliekt ar nodokļiem preču piegādes Kopienā, vai nu atbilstīgi vienotai likmei, kurai vajadzētu būt pietiekami augstai, lai izvairītos no vilinājuma realizēt „nodokļu nemaksāšanas karuseli”, vai atbilstīgi likmei, kas noteikta preces saņēmēja dalībvalstī.

Akcīzes nodokļu jomā ir skaidrs, ka pašreizējā tabakas izstrādājumu nodokļu sistēma traucē veiksmīgu iekšējā tirgus funkcionēšanu, īpaši saistībā ar tirgus nodalīšanu (cenu noteikšana), kas izraisa preču plūsmas novirzīšanos. Turpmāk vajadzētu izskaust šādus traucējumus.

7. SECINĀJUMI

Šajā paziņojumā nav sniegts pareizais visaptverošais problēmu „risinājums”. Paziņojuma mērķis ir izklāstīt iespējamās realizējamās un pragmatiskās īstermiņa pasākumus, bet ir svarīgi, lai tie tiktu veikti konsekventi un koordinēti, lai labāk atbilstu tirgus ekonomikas Kopienas, t.i., starptautiskajam mērogam.

Bez tam, ir svarīgi atgādināt, ka šis ziņojums, plašākā mērogā, ietilpst Lisabonas mērķu īstenošanas stratēģijā. Nodokļu vides vienkāršošana ir viens no šīs politikas pamatelementiem, un pasākumi, kas paredzēti, lai efektīvāk cīnītos pret nodokļu nemaksātājiem, nedrīkst būt pretrunā šai politikai.

Tieši PVN jomā debates jau sākušās, apspriežot dažu kopējās sistēmas mehānismu nozīmīgas izmaiņas.

Komisija ir gatava diskusijām, taču sākotnējās debates ar dalībvalstīm un uzņēmumiem liecina, ka PVN sistēmas izmaiņas rada vairākus svarīgus jautājumus, kurus nepieciešams rūpīgi izanalizēt, īpaši attiecībā uz šo izmaiņu radītajām sekām uz visām iesaistītajām personām.

Komisija uzskata, ka šajā posmā nodokļu nemaksāšanu varētu veiksmīgāk apkarot ar Komisijas un dalībvalstu saskaņotu rīcību un nodrošinot efektīvu un modernu kontroles organizāciju, kā arī ar ciešu un ātru sadarbību starp dalībvalstīm un, vajadzības gadījumā, sadarbībā ar OLAF uz attiecīgu juridisku instrumentu pamata.

Ņemot vērā situācijas nopietnību, Komisija aicina iesaistītās iestādes, proti, Padomi, Eiropas Parlamentu un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, risināt šo diskusiju iespējami ātrā laikā, lai panāktu zināmu skaidrību minētajos jautājumos, tai uzņemoties ļoti ātri uzsākt mērķpasākumu programmas īstenošanu.